Merivahingonlaskija
Dispaschören
The Average Adjuster in Finland

EV 1/2020, annettu 9.4.2020

Hakijan puoliso ja asiamies K oli vienyt vaimonsa omistaman Aquar-perämoottoriveneen, jossa on ollut 50 hevosvoiman Mercury-perämoottori, trailerilla Lohjan Ojamon venelaituriin 2. heinäkuuta 2019. Mukana venettä laituriin vietäessä oli ollut kalakaveri T. K kertoi laittaneensa veneen pohjatulpan paikalleen. Tämän jälkeen vene oli laskettu veteen ja se oli ajettu laituriin, johon se oli sidottu kiinni. K kertoo olleensa veneessä veteen laskemisen jälkeen yli puoli tuntia ja kun K ja T olivat lähteneet veneestä, kaikki oli ollut kunnossa. Kun K ja T olivat palanneet satamaan oltuaan kaksi tuntia poissa, vene oli ollut upoksissa siten, että molemmat moottorit olivat kastuneet samoin kuin tavarat. K on todennut vahingon johtuneen pohjatulpan rikkoontumisesta. K on kysyttäessä vaatinut korvauksena koko veneen vakuutusmäärän, joka on 3000 euroa. K on myös vaatinut, että yhtiön tulisi korvata merivahingonlaskijan kulut ja palkkion.

Merivahingonlaskija on kuullut T:tä vahinkotapahtumaan liittyen. T on kertonut työskentelevänsä vakuutusalalla IT-tehtävissä. T on kertonut tarkoituksena olleen lähteä vahinkopäivänä, 2.7.2019, K:n kanssa kalalle Lohjanjärvelle vahingon kohteeksi joutuneella veneellä. Vene oli otettu talvisäilytyksestä vasta tuota kalastusretkeä varten. Kyseessä oli hytillinen HT-lasikuituvene, jossa on 50 hevosvoiman perämoottori. T oli aikaisemminkin ollut kyseisen veneen kyydissä eikä ongelmia ollut ilmennyt.

Venettä trailerilla rantaan tuotaessa oli tarkastettu veneen kyljet ja T:n käyttämän ilmauksen mukaisesti pohjaproppua eli -tulppaa kiristettiin. Pohjatulppa on ollut kumia, se on ollut kartiomainen ja siinä on ollut laajenevat kierteet. Vene laskettiin veteen ja kiinnitettiin laituriin tarkoituksena lähteä kalaan noin kolmen tunnin päästä. T oli venettä veteen laskettaessa ja sen jälkeen toista tuntia veneen vieressä, jolloin vene ei ollut vuotanut. Kun T saapui K:n kanssa paikalle 2-3 tuntia paikalta poistuttuaan, vene oli puoliksi upoksissa.

Erikseen kysyttäessä T totesi, että K oli tarkastanut pohjatulpan ja T itse kokeili sen pitävyyttä. Tulppa ei ollut uusi. Vene oli muutoin täysin ehjä. T arvelee vahingon syyksi tulpan pettämistä.

Vakuutusyhtiö on vastauksessaan torjunut K:n vaatimukset. Yhtiö on viitannut venevakuutusehtojen kohtaan, jossa vakuutuksen perusteella korvataan karilleajot ja törmäykset johonkin esineeseen, muustakin ulkoisesta syystä äkillisesti ja ennalta-arvaamattomasti johtuneet vahingot, kuten myrskystä aiheutuneet vahingot, joita ei olisi voitu välttää veneen huolellisella kiinnityksellä sopivaan paikkaan tai hyvällä merimiestaidolla. Niin ikään veneen uppoaminen ja muunlainen vaurioituminen korvataan vakuutuksesta, kun se johtuu veden tunkeutumisesta veneeseen rungon, läpiviennin, putken ja putkiliitoksen rikkouduttua äkillisesti ja ennalta-arvaamatta. Vakuutusyhtiö viittaa vahinkoilmoitukseen, jonka mukaan vene on uponnut laituriin

tuntemattomasta syystä. Vakuutusyhtiö viittaa K:n kertomukseen, jonka mukaan vene on uponnut melko nopeasti vesille laskun jälkeen. Venekorjaamo on tarkastanut veneen sen jälkeen, kun se on nostettu. Vakuutusyhtiö viittaa korjaamon selvitykseen, jonka mukaan veneestä ei löytynyt vaurioita, jotka olisivat voineet selittää uppoamisen. Veneen pohjatulppa oli kuitenkin noston jälkeen puuttunut. Uppoamiselle ei ole voitu havaita tai esittää mitään ulkoista syytä, kuten tuuli- tai sääolosuhteet. Veneessä ei ollut vauriota, joka olisi voinut aiheuttaa uppoamisen. Käytössä olevan tiedon perusteella yhtiön johtopäätös on, että vuoto on aiheutunut puuttuneen tai irronneen pohjatulpan kautta. Pohjatulpan puuttuminen tai irtoaminen ei yhtiön mukaan ole vakuutusehdoissa tarkoitettu rungon, läpiviennin, putken tai putkiliitoksen äkillinen rikkoutuminen. Yhtiö katsoo myös, että korvauksen hakijan on näytettävä toteen, että vahinko on aiheutunut vakuutussopimuksen mukaan korvattavasta syystä. Korvauksen enimmäismäärä on yhtiön mukaan joka tapauksessa vakuutusmäärä. Vakuutusyhtiö katsoo, että hakijan tulisi korvata merivahingonlaskijan kulut ja palkkio viitan korkeimman oikeuden ratkaisuun vuodelta 2018.

K on vielä väittänyt yhtiön vakuutusehtojen muutetun vahinkotapahtuman jälkeen siten, että niissä olisi poissuljettu pohjatulpan irtoamisesta johtunut vahinko. Vakuutusyhtiö on kiistänyt vakuutusehtojen muuttumisen.

Merivahingonlaskija on aluksi todennut, että osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että veneen vakuutus on ollut voimassa tapahtumahetkellä, kun vene on uponnut Ojamon laituriin, johon se on ollut kiinnitettynä, ja että mahdollinen korvausmäärä olisi veneen vakuutusmäärä 3.000 euroa. Osapuolet ovat myös yksimielisiä vakuutussopimuksen ehdoista tapahtumahetkellä, vaikka K väittää ehtoja muutetun jälkikäteen. Osapuolet ovat kuitenkin eri mieltä siitä, onko kyseessä ollut korvattava vahinko vai ei.

Merivahingonlaskija on todennut, että K ei perustele korvaushakemustaan vakuutusehtoihin perustuen vaan ainoastaan vahinkoon johtaneella ja sitä seuranneella tapahtumainkululla ja siitä esitettävällä selvityksellä. K katsoo tosin, että samoin kuin auton täyskaskosta korvataan vahingot, myös veneen täyskaskon tulisi korvata kyseessä ollut vahinko. Korvausselvitysmenettelyssä merivahingonlaskija voi tutkia vahingon saadun selvityksen perusteella ja arvioida, onko kyseessä korvattava vahinko vai ei. Merivahingonlaskija toteaa, että yksityishenkilö, joka toimii omassa tai läheisensä asiassa, ei yleensä tunne merivahingonlaskijan korvausselvitysmenettelyä, joka on kirjallinen. Kuten vakuutusyhtiö esittää, korvauksen hakijalla on sinänsä näyttötaakka siitä, että vahinko on johtunut vakuutussopimuksen mukaan korvattavasta syystä. Se, miten näyttötaakka toteutuu käytännössä, voi kuitenkin vaihdella ja myös kohtuusnäkökohdat on huomioitava. Voidaan tarkastella vahingon todennäköisiä syitä, joista toiset voivat olla korvattavia, toiset taas eivät.

Merivahingonlaskija viittaa vakuutusyhtiön käyttämiin vakuutusehtoihin. Vakuutuksesta korvataan näiden ehtojen mukaan korvattavat vahingot. Kun näyttöä tai väitettä muunlaisesta vakuutustapahtumasta ei ole esitetty, vakuutusehtojen osalta tarkasteltavaksi nousee ainoastaan määräys, jonka mukaan veneen uppoaminen ja muunlainen vaurioituminen korvataan

vakuutuksesta, kun se johtuu veden tunkeutumisesta veneeseen rungon, läpiviennin, putken ja putkiliitoksen rikkouduttua äkillisesti ja ennalta-arvaamatta. Ehtomääräystä tarkasteltaessa käsillä olevaan tapaukseen sovellettuna merivahingonlaskija on todennut, ettei kyse ole putkesta, putkiliitoksesta eikä läpiviennistä. Paikallaan ollessaan pohjatulppaa voitaisiin sinänsä tarkastella ehdoissa tarkoitetun rungon osana.

Merivahingonlaskija on todennut, että ehdoissa mainittu luettelo on tyhjentävä eikä esimerkinomainen. Merivahingonlaskija ei ole nähnyt merkitystä ehtokohdan soveltamisessa kysymyksessä olevaan tapaukseen sillä, että ehtoja olisi myöhemmin väitetyllä tavalla täsmennetty, mitä ei näytetä tapahtuneen.

Osapuolten välillä ei merivahingonlaskijan mielestä ole vallinnut erimielisyyttä tapahtumainkulusta. Vene on laskettu vesille ja tuotu Lohjan Ojamon venelaituriin 2.7.2019 tarkoituksin lähteä myöhemmin samana päivänä sillä liikkeelle. Veneen pohjatulppa oli kiinnitetty ja kiinnitys varmistettu. K ja T kertovat asiasta varsin yhdenmukaisesti. K oli kiinnittänyt pohjatulpan ja T puolestaan tarkistanut kiinnityksen.

Vakuutusyhtiö on esittänyt, että pohjatulppa on voinut puuttua tai se on irronnut. Merivahingonlaskija on katsonut, ettei väite pohjatulpan puuttumisesta kokonaan vesille laskettaessa ole kerrotun eikä yleisen elämänkokemuksenkaan perusteella mielekäs eikä asiallinen, mikäli ei vedota teon tahallisuuteen. Sen sijaan on todennäköistä, että kiinnitetty tulppa on irronnut paikaltaan. Veneen nopea täyttyminen vedellä puoltaa tätä vaihtoehtoa. Venehuollon tarkastusraportin mukaan ”ei suoranaista reikää pohjassa, pohjatulppa pois voi olla irronnut ylös nostettaessa”. Tulppaa ei kerrotun perusteella ollut tapahtuman jälkeen löydetty. T:n mukaan tulppa on ollut kumia, se on kartiomainen ja siinä on laajenevat kierteet. Yhdessä tarkastusraporttiin liitetyissä kuvista näkyy reikä, jossa tulppa normaalisti on ollut, ja josta myös sen koko ilmenee. Kuminen tulppa ei turpoa mutta kartiomuoto, materiaalin joustavuus ja kierteet auttavat kiinnittämään ja pitämään sen paikallaan. Tulppa oli kuitenkin vanha ja mahdollisesti kulunut, mikä on saattanut edesauttaa sen irtoamista. On epätodennäköistä, että kuminen tulppa olisi kiinnitettynä rikkoontunut. Mikäli se on ollut ennestään rikki, esimerkiksi haljennut jo kiinnitettäessä tai sitä ennen, kyse ei ole ollut äkillisestä ja ennalta-arvaamattomasta rikkoontumisesta. Pelkkä tulpan irtoaminen ei ole sen rikkoontumista.

Esitetyn selvityksen ja tarkastelun perusteella ei merivahingonlaskijan mielestä ole ollut olemassa suoraa vakuutusehtojen tekstiin perustuvaa velvoitetta korvata vahinkoa.

Hakijan korvausvaatimus on hylätty.

Merivahingonlaskija on lisäksi käsitellyt korvausselvitysmenettelyn kulujen ja palkkion määräytymistä. Merivahingonlaskijaa koskevat lain ja asetuksen säännökset ovat vuosikymmenien takaa eikä niitä säädettäessä tarkasteltu venevakuutuksia. Sen vuoksi venevakuutusta harjoittavien

yhtiöiden ja merivahingonlaskijan välillä on vuonna 1980 sovittu järjestely, johon myös muut venevakuuttajat ovat liittyneet, ja jonka mukaan vakuutusyhtiö korvaa merivahingonlaskijan kulut ja palkkion, milloin korvaushakemus ei ole ilmeisen perusteeton. Järjestely on toteutettu ilman lainsäädäntötoimia ja sen perusteena on ollut se, että kustannusten periminen kuluttajan asemassa olevalta vakuutetulta olisi kohtuutonta. Myös tämän jutun vakuutusyhtiö, joka on ollut vuoden 1980 järjestelyssä osallisena, on noudattanut periaatetta vuosikymmenten aikana yli kaksikymmentä kertaa. Varsinaiset tuomioistuinten ulkopuoliset riitojenratkaisumenettelyt, kuten vakuutusyhtiön omat menettelyt, eivät ole sitovia samalla tavalla kuin merivahingonlaskijan korvausselvitysmenettely, joka on edellytyksenä asian saattamiseksi tuomioistuimen tutkittavaksi. Vakuutusyhtiö on kuitenkin kiistänyt halukkuutensa korvata merivahingonlaskijan kulut ja palkkio vedoten vuodelta 2018 peräisin olevaan korkeimman oikeuden ratkaisuun toisessa asiassa, jossa vakuutusyhtiö itse oli osallisena. Korkein oikeus on tuossa ratkaisussaan todennut, että korvausselvitysmenettelyn kustannusten korvausvelvollisuudesta tulisi säätää lailla. Vuoden 1980 järjestely on perustunut merivakuutusalan itsesääntelyyn. Korkeimman oikeuden ratkaisun jälkeen on alalla käynnistetty lainsäädäntöuudistus, joka ei vielä selvitystä annettaessa ollut kuitenkaan johtanut lainsäädäntötoimiin.

Merivahingonlaskija on asiassa katsonut, ettei vuoden 1960 asetusmuutos, jonka mukaan merivahingonlaskijan kulut ja palkkio olisi hakijan korvattava, ole ollut kuluttajien venevakuutukseen tarkoitettu, eikä sitä ole sellaiseen tiettävästi vuosikymmeniin sovellettu. Sosiaalisista syistä merivahingonlaskija ei myöskään ole halukas veloittamaan kustannuksia hakijalta. Sen vuoksi tämä korvausselvitys on annettu veloituksetta.